

Hørings svar om forslag til 'Lov om ændring af lov om elforsyning'

Ud over en række rettelser og justeringer i lov om elforsyning lægger det fremlagte ændringsforslag op til tre ændringer, der har betydning for den lokale, samordnede udbygning med VE i Danmark. De vil blive kommenteret i dette høringssvar. De tager alle tre afsæt i den aftale, der er blevet indgået om PtX og herunder ikke mindst ønsket om at opnå en større samordning af produktion og forbrug for at mindske behovet for udbygning af det kollektive elnet. Dette formål er både realistisk og reguleringsmæssigt prisværdigt, idet det har fokus på skabelse af en koordinering, der uanset om der er tale om industrielle PtX anlæg eller lokale energifællesskaber er betinget af en lokal nærhed mellem produktion og forbrug.

Direkte linjer:

Det første af de tre ændringsforslag omhandler muligheden for at etablere direkte linjer' for spændingsniveauer på 10 kV og derofter, som bliver defineret i §5, stk.1, nr.8 og hvor der opfølgende i §23 lægges op til at nærmere regler gennem endnu en bemyndigelse overlades til Klima-, energi- og forsyningsministeren.

Det er i denne sammenhæng værd at notere at denne type af direkte linjer ikke kun vil være relevante for industrielle fællesskaber og samarbejds konstruktioner, men også for lokale energifællesskaber, der kunne bestå af landsbyer beliggende i nærheden af hinanden, der går sammen om at etablere vindmølle anlæg og fælles varmforsyning, eller for større bofællesskaber, som etablerer eller viderefører vindmølle anlæg i tilknytning til de arealer, som de ejer eller hvor de indgår samarbejde med andre i et lokal område.

Geografisk differentierede forbrugstariffer:

Det andet ændringsforslag er indeholdt i tilføjelsen af et pkt.4 til §73, stk.1 som åbner for prisdifferentiering på baggrund af en geografisk afgrænsning for elkunder tilsluttet elnettet på 10kV-spændingsniveauet og opefter. Den skal gøre det muligt for net-selskaber, at gøre det tariffmæssigt attraktivt for virksomheder at lokalisere nye anlæg (og måske flytte anlæg) til områder, hvor der er en god net-dækning for at mindske behovet for udbygning af elnettet.

Det overlades til net-selskaberne om de overhovedet vil gøre brug af denne mulighed for differentiering af tariffer, som det fremgår af bemærkningerne til denne lovændring øverst side 12, hvor det noteres, at der 'alene er tale om en muliggørelse'.

Muliggørelse af 'lokal kollektiv tarifering':

I samme pkt.4, som er nævnt ovenfor, indgår også det tredje ændringsforslag, der også kun er tænkt som en muliggørelse af det, som i PtX-aftalen og i Energistyrelsens analyse til KEF-udvalget fra dec. 2021 omtales om 'lokal kollektiv tarifering'. Det er svært at læse PtX-aftalen således, at den kun skulle føre til en ordning, der muliggøres. Herved vil hele ideen med lokal samordning jo falde til jorden, hvis dette ikke sker. Men på grund af den måde, denne løsning formuleres i loven bliver implementeringen af PtX-aftalen ikke forpligtende.

Selvom denne ændring IKKE ifølge bemærkningerne på side 9 forudsætter en geografiske differentiering, men modsætningsvist vil være betinget af, at en sådan tarifering indføres generelt og kostægte, er den medtaget i en bestemmelse, der åbner for en afvigelse fra den ellers generelt forbudte differentiering. Det forekommer af indlysende grunde principielt ikke hensigtsmæssigt af blande to så forskellige forhold sammen i en bestemmelse kun afskilt af et 'eller'.

Mere afgørende er dog, at implementeringen af 'lokal kollektiv tarifiering' alene sker med formuleringen 'over for lokale sammenslutninger af netbrugere på alle spændingsniveauer'. Til trods for, at Energistyrelsen netop peget på, at dette ikke kræver en prisdifferentiering af geografiske hensyn, samt at der snarere bør være tale om en omkostningsægte generel ordning, blandes den ind i en bestemmelse, der som udgangspunkt handler om geografisk differentiering. Så hvad er det egentlig, der åbnes for her?

I sin effekt en 'lokal kollektiv tarifiering' ikke give mening, hvis den ikke gælder på tværs af net-selskaberne og uanset sted, da dens funktion ifl. Energistyrelsens egen analyse er at sikre en bedre udnyttelse af det eksisterende elnet for derved at mindske behovet for yderligere udbygning. Alternativt vil denne ordning hverken give mening for net-selskaberne eller de elkunder eller fællesskaber af elkunder, der kunne have glæde af denne nye tarifiering.

Problemet med realiseringen af 'lokal kollektiv tarifiering' handler dog ikke alene om svage incitamenter til net-selskaberne og en fejlagtig fastholdelse af ophævelse af forbuddet mod geografisk differentiering. Det bundes også i, at der ikke er nogen nærmere definition af, hvad der ligger i 'sammenslutninger af netbrugere'. Skal de f.eks. have status som et selskab? Det vil være svært for et net-selskab at indgå aftale med en gruppe af netbrugere, der deler el, men som ikke kan identificeres som aftalepart. Det hjælper her ikke, at der i bemærkningerne anføres, at der kan være tale om et 'lokalt energifællesskab', da der samtidig refereres til en ny type fællesskab, der ikke har noget status i Elforsyningsloven, nemlig 'fællesskaber med industrielle aktører'.

Udfordringerne bliver endnu større, hvis det tages i betragtning, hvilke aktuelle problemer ideen med 'lokal kollektiv tarifiering' var tiltænkt at løse. Det ene af disse er, at lokale energifællesskaber, der som medlemmer har flere elkunder med egen tilslutning, har ret til med hinanden at dele egenproduceret el via det kollektive elnet. Det er åbenlyst, at der ikke i dag findes en tarif eller en tarif-model, der dækker denne situation, hvor der alene er tale om lokal transport af el. Den anden er den situation, hvor f.eks. en boligforening ønsker at etablere fælles solceller og måske andre fælles VE-baserede anlæg, men aktuelt er opdelt på mange 'små' tilslutninger og hvor net-selskaber ofte har krævet en både fordyrende og ofte direkte ødelæggelse opdeling af disse anlæg. I stedet for fysisk at erstatte det etablerede kollektive elnet med en internt net, ville et samarbejde med net-selskabet om en fælles tarifiering og en hensigtsmæssig tilslutning af de nye anlæg være en bedre løsning, hvis den også indebærer at delingen bag den fælles måler blev betragtet som deling på et internt net, sådan som boligforeningen ville have ret til med eget fysisk internt net. Det ville virkelig løse en række praktiske og økonomiske problemer for både elkunde og net-selskaber.

Det skal for god ordens skyld her noteres at de her anførte løsninger IKKE vil indebære en overflytning af omkostninger på andre netbrugere, hvis den 'lokale kollektive tarifiering' udføres kostægte. Men de vil åbne for lokal samordning af produktion og forbrug og dermed for en aflastning af hele elnettet.

Måske vil det første problem kunne løses med den foreslåede ændring i Elforsyningsloven, hvis den overhovedet bliver realiseret af net-selskaberne i overensstemmelse med intentionerne, mens den anden meget uheldigt synes udelukket på forhånd.

Den valgte implementering af denne ændring efterlader det indtryk, at der kan være tale om en måde at undgå, at PtX-aftalen på dette punkt bliver realiseret.

Bemærkningerne om interne net

I bemærkningerne til lovændringsforslaget indgår flere sideres overvejelser omkring det, som fremføres som Energistyrelsens praksis og forståelse af, hvad begrebet 'interne net' dækker over. Det er meget prisværdigt, da vi netop på dette punkt står med et af de forhold, som alle ved eksisterer, men som ikke er søgt defineret i Elforsyningsloven. Det er meget uheldigt!

Det bliver i bemærkningerne klart fremhævet, at hensynet til det kollektive elnet er den 'hovedregel', som de hidtidige ændringer og tilpasninger af Elforsyningsloven er blevet gennemført ud fra. Problemet er her, at

hensynet til eneretsbevillingen har givet net-selskaberne et råderum, der går langt videre end deres samfundsmæssige opgave med at drive og udvikle det kollektive distributionsnet. Ved ikke at klargøre, hvilke aktører der er legitime elkunder hhv. elproducenter og reelt overlade det til net-selskaberne at afgøre dette, indebærer eneretsbevillingen i praksis, at de rettigheder, som egenproducenter i form af bl.a. boligforeninger og lokale energifællesskaber bliver mødt med et utal af administrative og økonomiske hindringer, som strider både mod EU-direktiverne og den implementering, der er sket i bl.a. Elforsyningsloven.

Det er værd her at erindre, at der IKKE er nogen af de aktører, der har talt egenproducenternes sag og dermed påpeget den samfundsmæssige betydning af, at deres rettigheder blev respekteret, som har været imod fastholdelsen af det kollektive transmissions- og distributionsnet. Sagen handler altså ikke om ønsket om at have et kollektivt elnet, men om en modsigelsesfyldt implementering af de nye rettigheder, som egenproducenter har som har skabt mange hindringer gennem den praksis, som net-selskaberne kan udøve i ly af deres monopol.

Det er derfor meget oplysende, men også meget uheldigt, at Energistyrelsen jf. side 15 i sin praksis kun sonderer mellem interne net i produktionsleddet og interne net i distributionsleddet. Denne opdeling overser helt, at disse to funktioner i dag varetages samlet af den nye type egenproducerende elkunder og fællesskaber. I modsætning til elproducenter er deres aktivitet ikke-kommerciel og de vil derfor typisk ikke levere mere el end de forbruger i spidslast. Den eneste logik, der kan forklare sondringen er, at Energistyrelsen hænger fast i den danske elforsyning, som den så ud for mere end et årti siden, men som endegyldigt blev ændret med de nye EU-direktiver, som giver plads til en tredje aktør ved siden af elproducenter og elkunder, nemlig egenproducerende elkunder/lokale energifællesskaber (somme tider også betegnet: prosumers).

Det centrale er her, hvad en boligforening, en virksomhed eller et energifællesskab benytter deres elanlæg inkl. egne produktionsanlæg og lagre til. Og især hvorledes disse forbindes og styres. Det åbner for to funktioner, som et 'internt net' kan varetage: (a) at fordele el mellem de forskellige elanlæg og (b) samlet set at forbinde disse med det kollektive elnet. Herved adskiller et internt net sig afgørende fra et distributionsnet, som er tænkt at forbinde uafhængige produktions- og forbrugsenheder med hinanden. Den nye kombinerede rolle, en kunde kan have som 'prosumer', ændrer dette ikke fundamentalt ved netkonfigurationen, idet det blot betyder, at nogle tilslutninger periodisk trækker hhv. leverer el. Net-selskabernes rolle er i denne sammenhæng fortsat, at være (passive) net-leverandører, idet de ikke foretager sig anden styring end den der ligger i at sikre, at kapaciteten i de enkelte dele af nettets kapacitet ikke overskrides samt i nogle situationer, at give incitamenter til at flytte forbrug gennem tariffer, der i faste tidsintervaller varierer ud fra en typisk belastning.

Det interne net, som disse nye aktører trækker på til intern deling (og fordeling) kræver en dimensionering, som ofte er større end det et typisk distributionsnet leverer i det yderste lokale led. Har man store forbrugsenheder (varmepumper, industrianlæg) og store produktionsenheder (solceller, vindmøller) skal kablingen mellem disse typisk have stor kapacitet over korte afstande. Ofte større end de lokale distributionsnet hidtil har været udbygget til. Dette dog uden, at det pågældende fællesskabs samlede tilslutningspunkt til det kollektive elnet kræver den samme store kapacitet netop fordi den interne styring sørger for at optimere produktion og forbrug og minimere trækket på det kollektive elnet. Men sådan er det decentrale distributionsnet ikke tænkt, så dimensioneringen af dette er ikke tilrettelagt ud fra etableringen af lokale energifællesskaber. Det afspejler sig ikke blot i forbrugstarifferne, men især i tilslutningsgebyrerne, som ud fra et behov for kapacitet i det enkelte tilslutningspunkt antager, at dette skal sikres i hele distributionsnettet, selvom behovet kan klares med en kabling mellem anlæg beliggende tæt på hinanden i det interne net.

Disse forhold betyder også, at et 'internt net' ikke blot kan sidestilles og juridisk set sammenlignes med de sidste decentrale dele af et distributionsnet som det f.eks. afspejler sig i Energistyrelsens brug af begrebet

'fordeling' om det, der foregår i et internt net, om end det er prisværdigt, at begrebet distribution ikke (mis)bruges i denne sammenhæng.

'Interne net' har for større virksomheder, for større boligforeninger, for lokale energifællesskaber og for den sags skyld for de nye 'fællesskaber af virksomheder' en selvstændig og helt afgørende funktion for at disse fællesskaber reelt kan bidrage med lokale, robuste løsninger til den danske energiomstilling. En opgave, hvor net-selskabernes bidrag og forståelse i dag erfaringsmæssigt stort set er fraværende. Det viser sig bl.a. ved, at de afviser at indgå i den dialog, der ellers er foreskrevet i bekendtgørelsen om energifællesskaber i §15, stk.4, men blot henviser til deres eksisterende tilslutningsbestemmelser. Den manglende afgrænsning af net-selskabernes eneret i relation til elkunders interne net har vist sig at være kontraproduktiv og u hensigtsmæssig både for det kollektive elnet, for den lokale samordning af produktion og forbrug og for udbygningen med VE.

Definitionen af elkunder og deres forbrugssted:

Det må igen fastslås, at der savnes en tydelig definition af hvilke aktører, der kan være elkunder. Dette forhold ligger klart inden for det område, som Elforsyningsloven kan og bør sætte rammer for. Det samme gælder for 'interne net', som er omtalt i det foregående afsnit. Hvis disse åbenlyse mangler afhjælpes med respekt for de rettigheder, som fællesskaber har i forhold til egenproduktion, deling m.v. vil Elforsyningsloven blive mere ajour med den virkelighed, som eksisterer på energiområdet, og den vil kunne fjerne en række af de økonomiske og administrative barrierer, der i dag implicit og eksplicit følger af den eksisterende Elforsyningslov.

Det er også en mangel i det fremlagte lovforslag, at det ikke opdaterer bestemmelsen om forbrugssted, så lovens bogstav kommer i overensstemmelse med Energistyrelsens praksis jf. analysen sendt til KEF-udvalget dec. 2021. Dette ville også være fremmende for den reelle implementering af de rettigheder til egenproduktion m.v. som EU-direktiverne giver, så de ikke mødes af net-selskaber med tilslutningsbestemmelser, der faktisk er flere år bagud i forhold til lovgivningen. Den mangelfulde implementering har nemlig været en af de væsentligste årsager til de gentagne og helt urimelige kontroverser mellem elkunder og net-selskaberne hhv. Forsyningstilsynet, som har vist sig de seneste år. Det har i betydelig grad svækket den danske udbygning med VE og har medført helt ubegrundede fordyrelser af VE-anlæg.

Disse urimeligheder har ved flere lejligheder været klart og tydeligt dokumenteret over for Energistyrelsen, som meget uheldigt har undladt at medtage og belyse disse forhold i sin analyse af 'matrikelkravet' til KEF-udvalget dec. 2021.

Mvh, Ulrik Jørgensen